

TENDINȚE ACTUALE ȘI DE PERSPECTIVĂ AKE ECONOMIEI MONDIALE

CORNEL ALBU

Abstract

In 2011 the world economy has registered an involution compared to 2010, due to diminished economic growth in countries with advanced economies. Also, a significant decrease in growth of international trade contributed to the evolution below expectations of the international economy as a whole.

Diminishing global economic growth came amid uncertainty about fiscal and financial evolution of the Euro area Member States which had the consequence of reducing investment and production on the internal market.

Analysts' forecasts (IMF, World Bank, UN, OECD) indicate downward trend in the evolution of global GDP in 2012, as growth's recovery is projected to start in 2014.

Key words: global economy, economic growth, financial market, international trade

JEL classification: F00; F01; F17

1. Evoluția conjuncturii economiei mondiale în 2011 și previziunile acesteia în 2012-2013

La jumătatea lunii aprilie a.c. a fost dat publicității Raportul economic de „primăvară” al FMI („World Economic Outlook”), având ca titlu generic: **„creșterea se reia, pericolele rămân”** („growth resuming, dangers remain”).

Noile previziuni de creștere a economiei mondiale în 2012-2013 au fost revizuite ușor în **„sus”**, față de cele avansate în Raportul preliminar, publicat în ianuarie a.c.. Astfel, **P.I.B.-ul mondial** va crește în **2012** într-un ritm real de **3,5%** (cu 0,2 puncte procentuale mai mult decât nivelul prognozat în ianuarie a.c.), iar în **2013** cu **4,1%** (+0,1p.p.).

De menționat că, în **2010** P.I.B.-ul mondial a crescut cu **5,1%**, după reducerea absolută cu **0,6%** înregistrată în **2009**, iar în **2011** acest ritm a atins doar **3,9%** (vezi și tabelul nr.1).

Economiile țărilor dezvoltate se prognozează, în prezent, să atingă ritmuri de creștere economică de **1,4% în 2012 și 2,0% în 2013** (după 3,2% în 2010 și 1,6% în 2011), acestea fiind cu 0,2 și respectiv 0,1 puncte procentuale (p.p.) mai mari decât nivelurile avansate în ianuarie a.c.

Din rândul acestora, cele mai înalte ritmuri de creștere economică se vor înregistra în **SUA (2,1% în 2012 și 2,4% în 2013 – față de 1,7% în 2011)** și Japonia (2,0% în 2012 și 1,7% în 2013 față de 0,7% în 2011).

Pe ansamblul celor **27** de țări ale **Uniunii Europene**, experții FMI prognozează o creștere **„zero”** a ritmului PIB în **2012 și 1,3% în 2013** (față de 1,6% ritm atins în 2011).

Pentru **Zona euro** (17 țări) se prevede intrarea într-o **ușoară recesiune economică în 2012 (-0,3% ritm real al PIB, după o creștere de 1,4%, atinsă în 2011)**, urmată de o **relansare modestă a activității productive în 2013**, într-un ritm de numai **0,9%**.

Economiile țărilor emergente și în dezvoltare se prognozează acum să atingă ritmuri de creștere a P.I.B. de **5,7% în 2012 și 6,0% în 2013**, acestea fiind cu 0,2 p.p. și, respectiv 0,1 p.p. mai mari față de prognoza elaborată în ianuarie a.c. (de precizat că, în 2010, ritmul de creștere pe ansamblul acestor țări a atins 7,5%, iar în 2011 a fost de 6,2%).

Pe zone geografice, cele mai înalte ritmuri de creștere economică le vor înregistra țările din **Asia** (7,3% în 2012 și 7,9% în 2013), urmate de cele din **Africa subsahariană** (5,4% și respectiv 5,3%), iar cele mai scăzute, statele din **Europa centrală și de est** (1,9% și respectiv 2,9%).

China se menține în fruntea acestui grup de țări, ritmurile de creștere economică prognozate pentru 2012-2013 (8,2% și respectiv 8,8%) fiind însă în scădere față de cele înregistrate în 2010-2011 (10,4% și respectiv 9,2%).

În 2012, o reducere însemnată, față de 2011, a fost adusă de expertii FMI și evoluției comerțului internațional cu mărfuri și servicii, în contextul încetinirii ritmului creșterii economiei mondiale.

Astfel, **volumul comerțului internațional cu mărfuri și servicii** se prevede să crească cu numai **4,0% în 2012**, față de **5,8% în 2011**, (de menționat că, în 2010, ritmul de creștere atins a fost de 12,9%). În **2013**, volumul comerțului internațional se prognozează să atingă un ritm de **5,6%**, nivel considerat insuficient pentru a asigura o creștere robustă a economiei mondiale.

În preambulul Raportului actual, economistul șef al FMI, Olivier Blanchard, aprecia că evoluția creșterii economiei mondiale este mult mai incertă în prezent, mesajul - cheie fiind „wait an see”, respectiv să se aștepte și să vadă ce se mai întâmplă. În context, O. Blanchard preciza că, economia mondială suferă de pe urma confluenței a doi factori negativi. **Primul** îl reprezintă **încetinirea mult mai puternică a ritmului de creștere a economiilor țărilor dezvoltate** în ultimul trimestru din 2011 și primul trimestru al acestui an, încetinire oarecum neașteptată dar care își pune amprenta asupra perspectivelor activității productive și investiționale. **Al doilea** factor menționat este **creșterea în intensitate a incertitudinii legate de evoluția situației fiscale și financiare**, în special după luna iulie 2011, în SUA, Japonia și în multe din țările membre ale Zonei euro. Fiecare din acești doi factori, în contextul interacțiunii negative a lor, va conduce la înrăutățirea climatului economic și financiar mondial, necesitând, în opinia lui O. Blanchard, adoptarea urgentă a unor politici economice și monetare stimulative pentru a îmbunătăți perspectivele de creștere economică și a reduce riscurile.

Referitor la cel de-al doilea factor, experții FMI apreciază că piețele financiare, dar și principalii analiști occidentali sunt mult mai sceptici referitor la abilitatea guvernelor multor țări, cu probleme, în acest sens, de a

stabiliza și reduce deficitele lor bugetare și datoriile publice, citând țările sudice din Zona euro, dar și SUA și Japonia.

În zona **riscurilor** ce afectează evoluția pozitivă a economiei mondiale, experții FMI reiterează în actualul Raport, următoarele:

- evoluția slabă a cererii interne, în special a consumului privat;
- nivelul apariției presiunilor deflaționiste în țările dezvoltate (pe ansamblul acestor țări, rata inflației este prognozată la 2,9 în 2012, față de 2,7% nivel înregistrat în 2011);
- menținerea dezechilibrelor comerciale, fără perspective imediate de reducere, între marile puteri ale lumii, ceea ce ar putea conduce la noi presiuni protecționiste, cu efecte negative asupra creșterii volumului comerțului internațional;
- Intensificarea procesului de consolidare fiscală și supraveghere bancară în țările dezvoltate, în special în țările UE, care ar putea încetini ritmul activității productive și investiționale;
- riscul contagiunii crizei datoriilor suverane în țările Zonei euro, pe fondul nesoluționării situației de faliment a Greciei;
- tensiunile geopolitice, legate în special de situația din Iran și Siria, care ar putea determina o creștere alarmantă a prețului barilului de țiței pe plan internațional, ce ar reduce ritmul de creștere a economiei mondiale (specialiștii FMI apreciază că o majorare cu 50% a prețului internațional al țițeiului conduce la o reducere cu 1,5 procente a ritmului PIB mondial).

Tabelul 1: Evoluția ritmului de creștere a economiei mondiale și a comerțului internațional în perioada 2010-2013

- modificări anuale, în termeni reali, în % -

	2010	2011	2012 proгноze	2013 proгноze	Diferențe față de proгноzele din ianuarie 2012	
					2012	2013
					puncte procentuale	
P.I.B. mondial, din care:	5,3	3,9	3,5	4,1	0,2	0,1
1. Țări dezvoltate, din care:	3,2	1,6	1,4	2,0	0,2	0,1
- SUA	3,0	1,7	2,1	2,4	0,3	0,2
- Japonia	4,4	-0,7	2,0	1,7	0,4	0,1
Zona Euro, din care:	1,9	1,4	-0,3	0,9	0,2	0,1
- Germania	3,6	3,1	0,6	1,5	0,3	0,0
- Franța	1,4	1,7	0,5	1,0	0,3	0,0
- Italia	1,8	0,4	-1,9	-0,3	0,2	0,3

	2010	2011	2012 prognose	2013 prognose	Diferențe față de prognosele din ianuarie 2012	
					2012	2013
					puncte procentuale	
- Spania	-0,1	0,7	-1,8	0,1	-0,2	0,4
Uniunea Europeană, din care:	2,0	1,6	0,0	1,3	0,1	0,1
- Marea Britanie	2,1	0,7	0,8	2,0	0,2	0,0
2. Țări emergente și în dezvoltare, din care:	7,5	6,2	5,7	6,0	0,2	0,1
Asia, din care:	9,7	7,8	7,3	7,9	0,0	0,1
- China	10,4	9,2	8,2	8,8	0,1	0,0
- India	10,6	7,2	6,9	7,3	-0,1	0,0
America Latină, din care:	6,2	4,5	3,7	4,1	0,1	0,1
- Brazilia	7,5	2,7	3,0	4,1	0,1	0,1
- Mexic	5,5	4,0	3,6	3,7	0,1	0,2
Orientul Mijlociu și Africa de Nord	4,9	3,5	4,2	3,7	0,6	-0,2
Africa subsahariană	5,3	5,1	5,4	5,3	-0,1	0,0
Europa Centrală și de Est	4,5	5,3	1,9	2,9	0,8	0,5
Comunitatea Statelor Independente, din care:	4,8	4,9	4,2	4,1	0,5	0,3
- Rusia	4,3	4,3	4,0	3,9	0,7	0,4
- Alte țări	6,0	6,2	4,6	4,6	0,2	-0,1
Volumul comerțului internațional (mărfuri și servicii)	12,9	5,8	4,0	5,6	0,2	0,2
IMPORTURI						
- Țări dezvoltate	11,5	4,3	1,8	4,1	-0,2	0,2
- Țări emergente și în dezvoltare	15,3	8,8	8,4	8,1	1,3	0,4
EXPORTURI						
- Țări dezvoltate	12,2	5,3	2,3	4,7	-0,1	0,0
- Țări emergente și în dezvoltare	14,7	6,7	6,6	7,2	0,5	0,2
Prețul produselor de bază (calculate în dolari SUA, în %)						
- Țiței*	27,9	31,6	10,3	-4,1	15,2	-0,5
- Produse de bază, exclusiv combustibili (medie simplă ponderată cu exporturile mondiale ale produselor de bază)	26,3	17,8	-10,3	-2,1	-3,7	-0,4

Notă: Media simplă a prețurilor țițeiurilor Brent (Anglia), Dubai, W.T.I. (SUA). Prețul internațional mediu a fost în 2010 de 79,03 dolari/baril, în 2011 de 104,01 dolari/baril, în 2012 este prognozat la 114,7 dolari/baril, iar în 2013 la 110,0 dolari/baril.

Sursa: IMF – "World Economic Outlook", April 2012, Washington

Banca Mondială - Perspective sumbre privind evoluția economiei mondiale în anul 2012

Banca Mondială a dat publicității, la 18 ianuarie a.c., Raportul tradițional, intitulat "Global Economic Prospects", care prezintă tendințele

majore ce se prefigurează pentru 2012 în evoluția economiei și comerțului mondial în ansamblu și pe principalele regiuni și țări.

Concluzia principală a Raportului este aceea că, "*economia mondială a intrat într-o fază foarte dificilă, caracterizată prin fragilitate și riscuri semnificative de intrare într-o nouă recesiune*".

În opinia experților Băncii Mondiale, "tulburările financiare", generate de intensificarea crizei datoriilor suverane din Zona euro, s-au răspândit atât în țările dezvoltate, cât și în țările în dezvoltare, generând efecte negative semnificative. Intrările de capital străin în țările în dezvoltare s-au redus la jumătate în 2011 față de 2010, ritmul comerțului internațional s-a diminuat sensibil în aceeași perioadă, Zona euro în ansamblu va intra în recesiune în 2012, iar țările emergente vor înregistra scăderi relative ale creșterii economice înalte cu care se "obișnuiseră" în anii 2010-2011. Concomitent, perspectivele recesiunii în Zona euro și cvasi-stagnarea economică prognozată pentru ansamblul celor 27 de țări membre ale Uniunii Europene în acest an au îndepărtat și complicat eforturile de restabilire a încrederii în sustenabilitatea sistemului financiar internațional, ceea ce ar putea conduce la exacerbarea tensiunilor pe piețele valutare, bursiere și comerciale internaționale.

ONU – creștere anemică și inegală a economiei mondiale în 2012 – 2013

La sfârșitul lunii ianuarie a.c., ONU a dat publicității Raportul economic tradițional („World Economic Situation and Prospects”), în care prezintă tendințele evoluției economiei mondiale în 2012 și 2013.

Potrivit experților ONU, ritmul creșterii economiei mondiale va fi „anemic și inegal” în 2012 – 2013, continuând astfel tendința înregistrată în 2011. Mai rău, actualele prognoze ale ritmului P.I.B. mondial au fost revizuite în „jos” față de cele elaborate și publicate de ONU în iunie 2011, cu 0,5 puncte procentuale pentru 2012 și 1,0 p.p. pentru 2013.

Iată cum, ONU este a treia organizație internațională (după Banca Mondială și FMI), care în ianuarie 2012, revizuieste în „jos” prognozele de creștere a economiei mondiale pentru anul în curs și cel viitor, atrăgând, totodată, atenția că dificultățile cu care se confruntă lumea sunt „multiple și interconectate”. În context, experții ONU nu exclud posibilitatea ca economie mondială să înregistreze o scădere și mai mare de ritm în 2012-2013, dacă problemele crizei datoriilor suverane din țările Zonei euro nu vor fi

rezolvate. Totuși, se consideră că riscurile reintrării, în 2012 într-o recesiune a economiei mondiale sunt „exagerate”, acest scenariu pesimist putând avea loc în condițiile contagiunii crizei datoriilor suverane în țările Uniunii Europene și a măsurilor de austeritate mai dure impuse de guvernele respective.

Potrivit opiniei Secretarului Adjunct General și Economist Șef al OCDE, Pier Carlo Padoan, exprimată în ultimul Raport semestrial¹⁶, publicat pe 22 mai a.c. economia mondială a înregistrat, în 2011, o revenire la un ritm de creștere „modest”, pe fondul unui reviriment ușor al comerțului internațional și al unei restabiliri a încrederii în evoluția piețelor. Același analist notează, însă, ca ritmurile redresării celor mai semnificative economii ale lumii sunt diferite. Astfel, dacă SUA și Japonia au înregistrat o redresare a creșterii economice mai accelerată comparativ cu Zona euro, marile economii emergente (BRIC) au cunoscut o ascensiune moderată.

Analiza experților OCDE subliniază și faptul că, în timp ce integrarea financiară internațională îmbunătățește eficiența și stimulează creșterea economică, aceasta poate crește fragilitatea financiară.

În aceste condiții, dezechilibrele globale sunt susceptibile de a rămâne la nivelul din 2011 și în 2012. Astfel, dacă la sfârșitul anului 2011, criza datoriilor suverane din Zona euro părea să cunoască o ameliorare, în 2012, ea s-a agravat, constituind, în prezent, cea mai importantă sursă de risc pentru economia globală, datorită faptului că încrederea în evoluția piețelor financiare din statele membre este în scădere, întregul mediu economic devenind „volatil”.

Asemenea vulnerabilități persistente, reflectă, în opinia lui Padoan, dezechilibrele economice subiacente, fiscale și financiare din cadrul Zonei euro, care au fost cauza principală a crizei. În 2012, acestea par să cunoască o redresare în țările cu o evoluție economică bună, dar acest reviriment nu este suficient de puternic pentru a compensa evoluția stagnantă sau negativă a celorlalte state membre.

Analistul OCDE consideră că o posibilă soluție a țărilor care se confruntă cu problema deficitului ridicat o constituie creșterea competitivității, concomitent cu ajustări structurale care ar putea contribui la reușita procesului de reechilibrare economică. Această „ajustare” este, de

¹⁶ OECD – Economic Outlook, Preliminary Version, 22 May 2012.

altfel, în curs de desfășurare, dar ea are loc într-un mediu economic cu o creștere lentă sau chiar cu o evoluție negativă.

În aceste condiții, gradul de risc al evoluției situației economice, este tot mai mare, existând un veritabil „cerc vicios” care implică creșterea datoriilor suverane, pe de o parte, iar, pe de altă parte, sisteme bancare slabe și o creștere economică tot mai mică și mai fragilă.

De altfel, analiza din raportul OCDE subliniază faptul că măsurile de reformă și restructurare fiscală trebuie să fie concomitente cu cele de susținere a creșterii economice, doar astfel putându-se evita agravarea dezechilibrelor sociale care pot periclita reușita procesului de redresare economică.

Summitul G-8 – soluții de depășire a crizei

Contextul economic actual, în care economia mondială traversează o etapă dificilă, caracterizată atât prin fragilitate, cât și prin riscul declanșării unei noi recesiuni, i-a determinat pe liderii celor mai mari economii ale lumii să se reunească în vederea găsirii unei modalități de abordare a managementului crizei. În consecință, ultima reuniune G-8 ce s-a desfășurat la Camp David (SUA) în zilele de 18-19 mai a.c., a avut ca prioritate pe agenda discuțiilor găsierea unor modalități viabile de promovare a creșterii economice în UE și atenuarea crizei din Zona euro, factor cu impact major asupra întregii economii globale.

Punctul central al dezbatărilor l-a constituit poziția divergentă adoptată de către Franța și Germania în ceea ce privește strategia de ieșire din criză și procesul de relansare a creșterii economice pe ansamblul UE și al Zonei euro. În vreme ce Franța, cu susținerea SUA, a sugerat ca soluție prioritară consolidarea eforturilor de stimulare a creșterii economice, de cealaltă parte, Germania, sprijinită de Marea Britanie, milita pentru continuarea eforturilor de reducere a deficitului bugetar și aplicarea pe mai departe a unor măsuri dure de austeritate.

În urma discuțiilor purtate, s-a decis unanim că, măsura optimă de depășire a actualei faze de criză trebuie privită într-o dublă abordare – finanțe publice solide, corelate cu măsuri de stimulare a creșterii. Astfel, în Comunicatul final al reuniunii de la Camp David se arată că cele opt state participante s-au pronunțat în favoarea adoptării unor măsuri urgente care să vizeze relansarea economică, subliniindu-se faptul că metodele adoptate nu pot fi similare pentru fiecare stat în parte. Concomitent cu aceste măsuri,

reprezentanții G-8 se angajează la asumarea responsabilității bugetare și, în acest context, la promovarea unor politici de consolidare bugetară durabile și inteligente, care să țină cont de conjunctura economică specifică fiecărei țări.

De asemenea, participanții la summit și-au exprimat în unanimitate acordul asupra importanței soluționării crizei datoriilor suverane din Zona euro și a menținerii coeziunii în regiune, în vederea stabilizării și relansării economice mondiale. În acest sens, reprezentanții G-8 și-au afirmat interesul rămânerii Greciei în Zona euro, cu amendamentul respectării angajamentelor asumate: „Referitor la Grecia, este important că, împreună cu ceilalți parteneri din cadrul G-8, ne-am exprimat dorința puternică de a menține această țară în Zona euro, atâta timp cât se respectă angajamentele luate”, se precizează într-o declarație de presă a președintelui în exercițiu al UE, prezent la summit.

Cu scopul de a spori productivitatea și de a majora potențialul de creștere economică, în Comunicatul final se menționează că vor fi aplicate noi reforme structurale, se vor aplica măsuri de stimulare a investițiilor în educație și în modernizarea infrastructurii, inițiative ce vor fi susținute prin diferite mecanisme, inclusiv prin implicarea sectorului privat într-o măsură mai mare.

În privința schimburilor comerciale, s-a subliniat importanța acestora, ca factor-cheie al promovării unei creșteri economice durabile și echilibrate și s-a susținut necesitatea și importanța consolidării sistemului multilateral, a continuării luptei împotriva măsurilor protecționiste, a protejării investițiilor și intensificării eforturilor bi/pluri și multilaterale, în conformitate cu cadrul OMC. Scopul acestor măsuri vizează reducerea barierelor existente în calea comerțului și a investițiilor, prin menținerea unor piețe „deschise”. Admițând faptul că, existența unor moduri diferite de reglementare a schimburilor poate reprezenta un obstacol important în calea comerțului, șefii de stat și guvern reuniți la Camp David s-au angajat să sprijine eforturile de uniformizare a acestora în cadrul OMC, în vederea promovării schimburilor comerciale și a stimulării creșterii economice mondiale.

2. Evoluția conjuncturii economice pe ansamblul țărilor membre OCDE în 2011 și previziunile acesteia pentru 2012-2013

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), care numără în prezent 34 de țări¹⁷, a dat publicității, la 22 mai 2012, cel de-al 91-lea Raport conjunctural semestrial de la înființarea acesteia (1961), respectiv „OECD - Economic Outlook”.

Potrivit aprecierilor Secretarului general adjunct și economist șef al Organizației, Pier Carlo PADOAN, expuse în editorialul ce precede acest Raport, creșterea economică pe ansamblul zonei OCDE se va încetini din nou în 2012, ca și în 2011, după relativa redresare înregistrată în 2010. În 2013 se prognozează o ușoară relansare a creșterii economice, fără însă să se atingă nivelul din 2010.

Astfel, ritmul de creștere economică pe ansamblul celor **34** de țări membre OCDE este estimat la **1,6% în 2012** (față de 1,8% ritm înregistrat în 2011 și se prognozează să atingă **2,2% în 2013, (de menționat că, în 2010, ritmul real al P.I.B. pe ansamblul OCDE s-a situat la 3,1%, după ce a scăzut, în mod absolut, cu 3,8% în 2009).**

În opinia experților OCDE, această revizuire în „jos” a ritmurilor de creștere a P.I.B. în 2012, atât pe ansamblul OCDE, cât și în majoritatea țărilor membre se datorează, în principal, reducerii cererii interne, crizei datoriilor suverane din Zona euro, dinamismului mai scăzut al economiilor țărilor emergente și încetinirii mai puternice, decât se anticipase, a volumului comerțului internațional.

Referindu-ne la acest ultim factor negativ, respectiv evoluția **comerțului internațional**, noile prognoze ale OCDE, incluse în Raportul actual, indică un ritm de creștere a volumului acestuia de numai **4,1% în 2012** (față de 6,0% în 2011, respectiv 5,0% nivel anticipat pentru acest an prevăzut în Raportul anterior). De menționat că, în **2010**, volumul comerțului internațional a crescut cu 12,3%.

¹⁷ SUA, Japonia, Germania, Franța, Marea Britanie, Italia, Canada, Spania, Olanda, Belgia, Suedia, Norvegia, Finlanda, Danemarca, Portugalia, Austria, Elveția, Australia, Noua Zeelandă, Turcia, Grecia, Irlanda, Islanda, Luxemburg, Mexic, Coreea de Sud, Polonia, Ungaria, Cehia, Slovacia, Slovenia, Israel, Chile și Estonia. înființată în 1961, OCDE joacă un rol de consiliere pentru guvernele țărilor puternic dezvoltate, în materie de politică economică, socială și de guvernare. Cele 34 de state membre OCDE dețin împreună aproximativ 60% din P.I.B. mondial, 70% din comerțul internațional și 20% din populația lumii.

Concluzia principală a lui P.C. Padoan, inclusă în Editorial este aceea ca pe ansamblul OCDE, dar și în plan global, condițiile economice și financiare s-au „deteriorat semnificativ” de la publicarea Raportului semestrial din noiembrie anul trecut.

Reducerea cea mai puternică a ritmului creșterii economice, prognozată acum pentru 2012, se va produce în Zona euro. Astfel, ritmul de creștere a P.I.B. al acesteia în 2012 este prognozat, în prezent, la -0,1% față de 2,0% cât se prevăzuse în Raportul din noiembrie 2011 (de menționat că și în 2011 acest ritm a fost revizuit în scădere de experții OCDE, de la 2,1% la numai 1,5%). În context se menționează faptul că, ușoara recesiune ce se va înregistra în acest an s-ar putea amplifica, dacă nu se vor adopta soluții imediate de ieșire din criza datoriilor suverane a multor țări membre, dar în special a Greciei. Dintre principalele țări membre OCDE, SUA și Japonia vor înregistra ritmuri mai mari de creștere economică în 2012 față de 2011, fără însă să atingă nivelurile din 2010.

În contextul acestei evoluții a activității productive, situația **șomajului** nu se va îmbunătăți, crearea de noi locuri de muncă trenând. Cel mai ridicat nivel al șomajului în 2012 se va înregistra în Zona euro, nivelul ratei acestuia majorându-se la 10,8% de la 10,0 în 2011. Pe ansamblul OCDE rata șomajului se va menține la 8,0% în 2012, ca și în 2011. Rata înaltă istorică a șomajului a rămas una dintre cele mai presante „moșteniri” ale crizei. Această evoluție ar trebui să determine, în opinia experților OCDE, țările să-și îmbunătățească politicile privind ocuparea forței de muncă, stimulând crearea de locuri de muncă.

În studiul menționat, experții OCDE, apreciază că **rata inflației** se va situa peste nivelul de 2% în 2012, ca urmare a menținerii unor prețuri ridicate la materii prime și energie, dar va fi ușor în scădere față de 2011. Astfel, noile date OCDE indică o **rată a inflației** pe ansamblul celor 34 de țări membre de **2,2% în 2012**, după 2,5% nivel înregistrat în 2011 (în 2010 rata inflației a fost de 2,0%).

În ceea ce privește evoluția **situației bugetare** în țările membre OCDE se apreciază că aceasta se va îmbunătăți în 2012 și 2013, deficitele majore înregistrate în 2009, 2010 și 2011 prognozându-se să scadă. Experții OCDE apreciază acum că deficite bugetare în 2012 sunt ușor în reducere față de nivelurile avansate în Raportul din toamna anului 2011, dovadă că procesele de asanare bugetară au continuat în forță în prima parte a anului 2012.

Pe ansamblul OCDE, **deficitul bugetar** se va situa la **5,3% din P.I.B. în 2012** (față de 6,3% din P.I.B. în 2011 (de menționat că prognoza anterioară indica un nivel al deficitului bugetar de 6,8% din P.I.B. în 2012). O situație alarmantă este în cazul Japoniei, unde deficitul bugetar prognozat va crește în 2012 și 2013 la 9,9% din P.I.B., în 2012, (9,5% din P.I.B. în 2011) și la 10,1% din P.I.B. în 2013.

În ceea ce privește situația **balanței de plăți curente**, ultimul Raport al OCDE la care ne referim relevă, pe ansamblul celor 34 de țări membre, menținerea relativ constantă a nivelului deficitului în 2012 și 2013 față de 2011. Astfel, ca procente din P.I.B., acest deficit se va situa la 0,8% în 2012 și 2013. Pe ansamblul celor 17 țări membre ale **Zonei Euro** situația balanței de plăți curente va fi mai bună, experții OCDE prognozând un **excedent de 1%** din P.I.B. în **2012**, după un surplus de 0,5% din P.I.B. în 2011. În 2013, prognoza OCDE relevă o creștere a excedentului Zonei euro la 1,5% din P.I.B.

Pe țări, situația rămâne și în 2010 puternic contrastantă, „alimentând” presiunile protecționiste și divergențele de poziții în cadrul negocierilor Rundeii Doha. Astfel, deficitul balanței de plăți curente a **SUA** va fi de 3,7% din P.I.B. în 2012 și de 4,3% din P.I.B. în 2013, în timp ce excedentul **Japoniei** se va situa la 1,6% din P.I.B. în 2012 și la 1,9% din P.I.B. în 2013. Excedentul balanței de plăți curente a **Germaniei** se va menține relativ la același nivel în 2012 și 2013, respectiv la 4,7% din P.I.B. și la 4,5% din P.I.B., în reducere față de nivelul de 5,3% din P.I.B. înregistrat în 2011.

Tabelul 2: OCDE - evoluția principalilor indicatori macroeconomici în perioada 2009-2013

INDICATORI	2009	2010	2011	2012 previziuni	2013 previziuni
PIB (ritm real de creștere a PIB, în %)					
Total OCDE - 34 țări, din care:	-3,8	3,1	1,8	1,6	2,2
- SUA	-3,5	3,0	1,7	2,4	2,6
- Japonia	-6,3	4,1	-0,7	2,0	1,5
- Zona Euro - 17 țări	-4,2	1,8	1,5	-0,1	0,9
Rata inflației (măsurată prin indicele prețurilor de consum, în %)					
Total OCDE - 34 țări, din care:	0,6	1,8	2,5	2,2	1,9
- SUA	-0,3	1,6	2,5	2,0	1,8
- Japonia	-1,3	-0,7	-0,3	-0,2	-0,2
- Zona Euro - 17 țări	0,3	1,6	2,6	1,6	1,2
Rata șomajului (în % din populația activă)					
Total OCDE - 34 țări, din care:	8,2	8,3	8,0	8,0	7,9
- SUA	9,3	9,6	8,9	8,1	7,6
- Japonia	5,1	5,1	4,6	4,5	4,4
- Zona Euro - 17 țări	9,4	9,9	10,0	10,8	11,1
Soldul bugetului național (în %, din PIB)					
Total OCDE - 34 țări, din care:	-8,3	-7,7	-6,3	-5,3	-4,2

INDICATORI	2009	2010	2011	2012 previziuni	2013 previziuni
- SUA	-11,6	-10,7	-9,7	-8,3	-6,5
- Japonia	-8,7	-7,8	-9,5	-9,9	-10,1
- Zona Euro – 17 țări	-6,4	-6,3	-4,1	-3,0	-2,0
Soldul balanței de plăți curente (în %,din PIB)					
Total OCDE – 34 țări, din care:	-0,5	-0,6	-0,7	-0,8	-0,8
- SUA	-2,7	-3,2	-3,1	-3,7	-4,3
- Japonia	2,8	3,6	2,1	1,6	1,9
- Zona Euro – 17 țări	-0,0	0,2	0,5	1,0	1,5

Sursa: OECD – „Economic Outlook”, No.91, May 2012, Paris

3. Evoluția conjuncturii economice pe ansamblul Uniunii Europene și Zona euro în 2011 și perspectivele acesteia în 2012-2013

La 11 mai 2012, Comisia Europeană a dat publicității Raportul conjunctural de “primăvară” (“European Economic Forecast – Spring 2012”), care prezintă evoluția situației economice în 2011 pe ansamblul UE și Zonei Euro și pe fiecare țară membră, precum și o prognoză a acesteia pentru 2012-2013. Spre deosebire de Raportul similar de “toamnă” (publicat în 10 noiembrie 2011), în noul Raport estimările privind ritmurile de creștere economică pentru **2012** sunt revizuite drastic în „jos”, în contextul noului climat economic și financiar intern mai nefavorabil înregistrat în trimestrul IV 2011 și prima lună a trimestrului I a.c.

În schimb, pentru **2013** prognozele de creștere economică au fost revizuite în „jos” pentru ambele zone, însă mai ușor în contextul relansării previzibile a cererii interne, dar și externe, în partea a doua a anului în curs.

În editorialul ce a prefațat acest Raport, Marco Buti, directorul general al Direcției de Afaceri Economice și Financiare din cadrul Comisiei Europene, aprecia că **actualele previziuni pentru 2012 confirmă faptul ca, economia europeană, dar și mondială se găsește, din nou, într-o zonă periculoasă, deși nu este de așteptat să se reintre într-o fază de recesiune în 2012.** Oficialul comunitar a mai menționat că, în perioada ce s-a scurs între Raportul de „toamnă” și cel recent de „primăvară”, situația de pe piețele financiare s-a agravat, „sectorul bancar european și global rămânând deosebit de fragil”. În context, acesta aprecia că, în ultimele luni, condițiile de creditare s-au înrăutățit, ceea ce a restrâns investițiile productive și consumul privat. De altfel, acesta a precizat că, reducerea

absolută a ritmului cererii interne a reprezentat principalul factor al încetinerii creșterii economice, în ultima parte a anului 2011, factor ce va acționa și mai puternic în 2012.

În opinia lui M. Buti, relansarea activității economice pe ansamblul UE și Zonei Euro a fost și va fi influențată și de scăderea cererii externe, în special celei provenite din economiile țărilor emergente, care va restrânge exporturile țărilor comunitare. În context, experții Comisiei prevăd o **reducere însemnată a volumului comerțului mondial, de la 12,9% în 2010 la 5,8% în 2011 și la numai 4,0% în 2012.**

În finalul editorialului, M. Buti preciza că, **un risc major**, ce ar putea înrăutăți și mai mult activitatea economică pe ansamblul UE, îl reprezintă creșterea deficitelor bugetare și a nivelului datoriei publice în majoritatea țărilor comunitare, dacă nu se vor adopta rapid măsuri drastice de reducere a acestora. De asemenea, expertul Comisiei consideră că, procesul de relansare economică viguroasă în toate țările comunitare ar putea fi întârziat până în 2014, fiind influențat negativ de menținerea dezechilibrelor însemnate între „Nordul” și „Sudul” Zonei euro, ce poate pune în pericol integrarea monetară, inclusiv viitorul monedei unice. Oricum, menționa acesta, perioada de cvasi-stagnare economică va fi lungă și cu repercusiuni negative majore pe piața forței de muncă.

Potrivit noilor prognoze economice, incluse în Raportul menționat, **ritmul real de creștere a P.I.B. pe ansamblul UE-27 va fi de „zero” în 2012**, față de 0,6% nivel avansat în Raportul economic de „toamnă” din noiembrie 2011. De menționat că, **în 2011** s-a înregistrat o creștere de numai 1,5% a acestui ritm, față de 2,0% în 2010 (vezi tabelul nr.1).

Stagnarea creșterii economice ce se prognozează acum a se realiza în 2012 pe ansamblul UE-27 este motivată de experții Comisiei prin scăderea absolută a ritmului cererii interne. Astfel, în 2012, ritmul cererii interne este prognozat să se reducă cu 0,7%, (după o ușoară creștere cu 0,5% în 2011), ca urmare a evoluției nefavorabile a situației financiar-bancare și a măsurilor de austeritate adoptate de guvernele celor mai multe țări. Toate componentele principale ale cererii interne se prevede să înregistreze scăderi în 2012 (investiții productive -0,9%, consum public -0,5%, consum privat -0,3%).

În **2013**, creșterea economică pe ansamblul **UE-27** va reveni la un ritm apropiat de cel din 2011, respectiv **1,3%**, evoluție insuficientă pentru a

reduce șomajului. De precizat că, nivelul ratei șomajului în UE-27 a crescut în timpul crizei din 2009 la 9,0% (7,1% în 2008), pentru ca în așa-zisa perioadă de redresare economică din 2010, să se majoreze la 9,7%, nivel același înregistrat în 2011. În 2012, se prevede să crească din nou, la 10,3%, iar în 2013 prognozele actuale indică atingerea aceluiași nivel (de menționat că, în Raportul de „toamnă” se prognoza o rată a șomajului de 9,8% în 2012 și 9,6% în 2013).

Pe ansamblul **Zonei Euro** (17 țări), noua prognoză, inclusă în Raportul economic de „primăvară”, relevă înregistrarea, unui ritm negativ de creștere a P.I.B., în **2011** respectiv - **0,3%**, față de 1,5% nivel prevăzut în Raportul anterior și 1,5% ritm înregistrat în 2011), fapt ce va marca reintrarea în recesiune a zonei monetare. În schimb, în **2013**, situația economică se va îmbunătăți, în majoritatea țărilor Zonei Euro, ritmul prognozat de creștere a P.I.B. fiind de **1,3%** (cu 0,3 puncte procentuale mai scăzut decât cel avansat în Raportul din noiembrie 2011). În **2012**, Grecia (-4,7%), Portugalia (-3,3%), Spania (-1,8%), Italia (-1,4%), Slovenia (-1,4%), Olanda (-0,9%) și Cipru (-0,8%) vor înregistra ritmuri negative de creștere economică.

De menționat că, alături de aceste țări aflate în recesiune și celelalte țări ale Zonei Euro se prevede să înregistreze în **2012** ritmuri de creștere economică deosebit de scăzute, atât față de anul 2011, cât și față de prognozele elaborate și publicate de Comisie în noiembrie anul trecut (vezi tabelul 2). Astfel, în cazul **Germaniei**, prognoza de creștere a P.I.B. în **2012** este de numai **0,7%** (3,0 în 2011) și **Franța**, de la 0,5% (1,7%), Austria, de 0,8% (3,1%), Finlanda de 0,8% (2,9%), Belgia, de 0,0% (1,9%).

În **2012**, ritmul **cererii interne** pe ansamblul zonei euro se prevede să scadă cu 1,1% (după o creștere nesemnificativă, de 0,4% în 2011), ca urmare, în principal, a evoluției negative a activității investiționale (volumul investițiilor productive se prognozează să se reducă cu 1,5% în acest an, după o creștere cu 1,3% în 2011).

Recesiunea ce se va instala în 2012 va determina o agravare a situației șomajului pe ansamblul Zonei euro. Astfel, prognozele pentru **2012** ale Comisiei Europene relevă o sporire a ratei șomajului pe ansamblul celor 17 țări ale Zonei la 11,0% (față de 10,2% nivel înregistrat la sfârșitul anului 2011).

Pentru **2013**, experții Comisiai Europene întrevăd menținerea aceastei rate la 11%, în abajența unor măsuri hotărâte de combatere a șomajului.

În 2012 „campioana” șomajului ae va menține Spania, cu o rată de 24,4%, urmată de Grecia (19,6%) Portugalia (15,1%), Irlanda (13,6%), Slovacia (12,7%).

Tabelul 3: Uniunea Europeană (27 țări) - Evoluția principalilor indicatori macroeconomici în perioada 2009-2013

INDICATORI	2009	2010	2011	2012 previziuni	2013 previziuni
- PIB (ritm real de creștere , în %)	-4,3	2,0	1,5	0,0	1,3
- Volumul cererii interne, din care:	-4,4	1,6	0,5	-0,7	0,8
- Volumul consumului privat (%)	-1,8	1,0	0,1	-0,3	0,7
- Volumul investițiilor productive(%)	-12,5	-0,2	1,3	-0,9	2,2
- Rata șomajului (în % din populația activă)	9,0	9,7	9,7	10,3	10,3
- Rata inflației (măsurată prin indicele armonizat al prețurilor de conaum, în %)	1,0	2,1	3,1	2,6	1,9
- Deficit bugetar (în %, din PIB)	6,9	6,5	4,5	3,6	3,3
- Datorie publică (în %, din PIB)	74,8	80,2	83,0	86,2	87,2
- Sold balanță de plăți curente (în %, din PIB)	-0,8	-0,9	-0,7	-0,4	0,0

Suraa: European Commiaaion: „European Economic Forecaat Spring 2012”, May, 2012 Bruaaela

Tabelul 4: ZONA EURO (17 țări) – Evoluția principalilor indicatori macroeconomici în perioada 2009-2013

INDICATORI	2009	2010	2011	2012 previziuni	2013 previziuni
- PIB (ritm real de creștere, în %)	-4,3	1,9	1,5	-0,3	1,0
- Volumul cererii interne, din care:	-3,8	1,2	0,5	-1,1	0,7
- Volumul consumului privat (%)	-1,2	0,9	0,2	-0,6	0,5
- Volumul investițiilor productive(%)	-12,1	-0,5	1,3	-1,5	1,9
- Rata șomajului (în % din populația activă)	9,6	10,1	10,2	11,0	11,0
- Rata inflației (măsurată prin indicele armonizat al prețurilor de conaum, în %)	0,3	1,6	2,7	2,4	1,8
- Deficit bugetar (în %, din PIB)	6,4	6,2	4,1	3,2	2,9
- Datorie publică (în %, din PIB)	79,9	85,6	88,0	91,8	92,6
- Sold balanță de plăți curente (în %, din PIB)	-0,3	-0,5	-0,3	0,1	0,6

Suraa: European Commiaaion: „European EconomicForecaat Spring 2012”, May, 2012 Bruaaela

F.M.I. – prognoze pesimiste privind evoluția creșterii economice în Uniunea Europeană în 2012, optimism moderat pentru 2013

La jumătatea lunii aprilie a.c., Fondul Monetar Internațional a dat publicității tradiționalul său Raport economic de „primăvară”, intitulat „World Economic Outlook”¹⁸, în care prezintă perspectivele de evoluție a economiei mondiale pe ansamblul, precum și pe regiuni și țări, în 2012-2013.

În ceea ce privește **Uniunea Europeană** și separat **Zona euro**, experții FMI prezintă o prognoză a situației economice deosebit de pesimistă în 2012, iar pentru 2013 prevăd o relansare moderată a activității productive și investiționale.

Astfel, în **2012, ritmul creșterii economice** pe ansamblul celor **27** țări membre ale UE este prognozat să se reducă la „**zero**” (de la 1,6% nivel înregistrat în 2011), iar cazul **Zonei euro** (17 țări) să fie de **-0,3%** (față de 1,4% în 2011). De menționat faptul că, prognozele anterioare ale FMI, publicate în Raportul economic de „toamnă”, din octombrie 2011, indicau atingerea în **2012** a unor ritmuri de creștere a PIB de **1,2%** pe ansamblul UE și de **1,1%** în cazul Zonei euro.

Pentru **2013**, prognozele FMI indică atingerea unor ritmuri de creștere economică de **1,3%** în cazul **UE-27** și de **0,9%** pentru **Zona euro**, ritmuri apreciate ca extrem de moderate și neconcludente pentru a „proba” o relansare a activității productive în țările respective.

Experții FMI, autori ai Raportului menționat, motivează această înrăutățire a situației economice în spațiul european în 2012, prin escaladarea crizei datoriilor suverane din Zona euro în ultimul trimestru al anului trecut, care a transmis un sentiment de neîncredere și teamă de contagiune tuturor țărilor membre. Încercările nereușite de soluționare a crizei financiar-bancare a Greciei, extinderea acestei crize către Italia, Spania, Portugalia, Irlanda, Olanda și parțial Franța au avut ca rezultat o scădere pronunțată a activității productive și investiționale în trimestrul IV 2011, mai mult decât se anticipa, dar și o continuare a acestei situații în primele două luni ale anului curent.

Experții FMI apreciază că și unele țări mici, ca: Luxemburg, Slovenia, Cipru au fost afectate, ritmurile lor de creștere economică în 2012 prognozându-se să fie negative (vezi tabelul nr. 5).

¹⁸ IMF – “World Economic Outlook”, April 2012, Washington

Tabelul 5: Uniunea Europeană - evoluția ritmului de creștere a PIB în perioada 2010-2013

- ritm real, în % -

Țări	2010	2011	2012 (previziuni)	2013 (previziuni)
UE - 27 țări, din care:	2,0	1,6	0,0	1,3
Zona Euro -17 țări, din care:	1,8	1,4	-0,3	0,9
- Germania	3,6	3,1	0,6	1,5
- Franța	1,4	1,7	0,5	1,0
- Italia	1,3	0,4	-1,9	-0,3
- Spania	-0,1	0,7	-1,8	0,1
- Olanda	1,6	1,3	-0,5	0,8
- Belgia	1,6	1,9	0,0	0,8
- Grecia	-4,4	-6,9	-4,7	0,0
- Austria	2,1	3,1	0,9	1,8
- Portugalia	1,3	-1,5	-3,3	0,3
- Finlanda	3,6	2,9	0,6	1,8
- Irlanda	-0,4	0,7	0,5	2,0
- Slovacia	4,0	3,3	2,4	3,1
- Slovenia	1,2	0,2	-0,1	1,4
- Luxemburg	3,5	1,0	-0,2	1,9
- Cipru	1,0	0,5	-1,2	0,8
- Malta	3,1	2,1	1,2	2,0
- Estonia	3,1	7,6	2,0	3,6
Alte țări membre ale UE				
- Marea Britanie	1,4	0,7	0,8	2,0
- Suedia	5,7	4,0	0,9	2,3
- Danemarca	1,7	1,0	0,5	1,2
- Polonia	3,8	4,3	2,6	3,2
- Cehia	2,3	1,7	0,1	2,1
- Ungaria	1,2	1,7	0,0	1,8
- România	-1,3	2,5	1,5	3,0
- Bulgaria	0,2	1,7	0,8	1,5
- Letonia	-0,3	5,5	2,0	2,5
- Lituania	1,3	5,9	2,0	2,7
Pentru comparație				
- SUA	3,0	1,7	2,1	2,4
- Japonia	4,4	-0,7	2,0	1,7

Sursa: IMF - "World Economic Outlook", april 2012, Washington

Potrivit analizelor experților FMI, țările care ae vor afla în faza de receaiune economică (acăderea abaolută a ritmului P.I.B.) în **2012** vor fi: Grecia (-4,7%), Portugalia (-3,3%), Italia (-1,9%), Spania (-1,8%), Cipru (-1,2%), Olanda (-0,5%), Luxemburg (-0,2%), Slovenia (-0,1%).

În 2012, **reduceri** relative înaemnite ale ritmurilor de creștere economică, atât față de 2011, cât și față de prognozele FMI din octombrie 2011, vor înregistra din rândul țărilor membre ale Zonei euro: Germania,

Franța, Belgia, Austria, Finlanda, iar din rândul celorlalte state ale UE: Marea Britanie, Suedia, Cehia, Ungaria, **România**, Bulgaria.

Referitor la **România**, experții FMI prognozează, în prezent, atingerea unui ritm de creștere economică de numai **1,5%** în **2012** față de 3,5% cât prevede în octombrie 2011 și față de 2,5% cât s-a înregistrat în 2011.

Stagnarea creșterii economice pe ansamblul UE și recesiunea instalată în Zona euro vor determina o **înrăutățire a situației șomajului în 2012 față de 2011**. Prognozele actuale ale FMI relevă o creștere a ratei șomajului în 2012 la **10,0%** pe ansamblul UE (9,4% - decembrie 2011) și la **10,9%** în cazul **Zonei euro** (10,1%) –vezi și tabelul nr. 6.

În **2012**, cele mai **ridicate** rate ale șomajului se prevăd a se înregistra (în % din populația activă) în: Spania -24,2% (21,6% în 2011), Grecia - 19,4% (17,3%), Letonia - 15,5% (15,0%) Portugalia -14,4% (-12,7%), Slovacia -13,8% (13,4%), Bulgaria -12,5% (12,4%), Ungaria -11,5% (11,0), Estonia -11,3% (12,5%), iar cele mai **acăzute** în : Austria -4,4% (4,2%), Olanda -5,5% (4,5%), Germania - 5,6% (6,0%), Danemarca -5,8% (6,1%) și Luxemburg -6,0 (6,0).

În cazul **României**, experții FMI prognozează o rată a șomajului în **2012** de **7.2%**, neschimbată față de decembrie 2011.

Tabelul 6: Uniunea Europeană - Evoluția ratei șomajului în perioada 2011-2013

- în % din populația activă-

Țări	2011	2012 (previziuni)	2013 (previziuni)
UE - 27 țări, din care:	9,4	10,0	9,9
Zona Euro -17 țări, din care:	10,1	10,9	10,8
- Germania	6,0	5,6	5,5
- Franța	9,7	9,9	10,1
- Italia	8,4	9,5	9,7
- Spania	21,6	24,2	23,9
- Olanda	4,5	5,5	5,5
- Belgia	7,2	8,0	8,3
- Grecia	17,3	19,4	19,4
- Austria	4,2	4,4	4,3
- Portugalia	12,7	14,4	14,0
- Finlanda	7,8	7,7	7,8
- Irlanda	14,4	14,5	13,8
- Slovacia	13,4	13,8	13,6
- Slovenia	8,1	8,7	8,9
- Luxemburg	6,0	6,0	6,0
- Cipru	7,8	9,5	9,6
- Malta	6,4	6,6	6,5

Țări	2011	2012 (previziuni)	2013 (previziuni)
- Estonia	12,5	11,3	10,0
Alte țări membre ale UE			
- Marea Britanie	8,0	8,3	8,2
- Suedia	7,5	7,5	7,7
- Danemarca	6,1	5,8	5,5
- Polonia	9,6	9,4	9,1
- Cehia	6,7	7,0	7,4
- Ungaria	11,0	11,5	11,0
- România	7,2	7,2	7,1
- Bulgaria	12,5	12,5	12,0
- Letonia	15,6	15,5	14,6
- Lituania	15,5	14,5	13,0

Sursa: IMF – “World Economic Outlook”, April 2012, Washington

Relansarea ușoară a creșterii economice prognozate pentru **2013**, nu va determina, în opinia experților FMI, o îmbunătățire sensibilă a situației pieței forței de muncă în spațiul european. Astfel, prognozele actuale relevă o reducere nesemnificativă a ratei șomajului în 2013, doar cu 0,1% puncte procentuale față de 2012, la **9,9%** pe ansamblul **UE-27** și **10,8%** pe ansamblul celor **17 țări** ale **Zonei euro**. “Campionă” negativă în 2013 rămâne **Spania**, cu o rată a șomajului prognozată la 23,9%, urmată de Grecia cu 19,4%. În **România** se prevede că rata șomajului va scădea ușor în 2013, la **7,1%**.

Zona Euro – penalizarea statelor cu deficit bugetar “excesiv”: o problemă controversată

Negocierile legate de conținutul Acordului interguvernamental, convenit la Summit-ul din 8-9 decembrie de la Bruxelles, acord care va introduce noi “reguli” fiscale pentru țările UE, abordează și o problemă spinoasă și controversată, respectiv sancționarea, la propunerea Comisiei Europene, a statelor care **nu** respectă țintele de deficit bugetar și pe cele privind datoria publică.

Într-o primă variantă a Acordului convenit, respectiv a “Pactului fiscal”, numai statele membre puteau decide acest lucru, precizându-se că, de îndată ce Comisia constată că o țară membră a depășit pragul deficitului bugetar de 3% din PIB, consecințele vor fi automate, cu excepția cazului în care o “majoritate calificată” a statelor membre ale Zonei euro se opune. Într-o altă variantă, Comisia Europeană va putea, în numele “părților semnatare ale Acordului” care o mandatează, să aducă un stat “indisciplinat”

în fața Curții Europene de Justiție în cazul în care constată o depășire a pragului de deficit bugetar de 3% din PIB. Problemele legate de această variantă se referă la numărul țărilor ce vor alcătui “majoritatea calificată” (9 sau 15) și la posibilitatea implicării Comisiei Europene care, potrivit Tratatelor în vigoare, reprezintă toate cele 27 de țări membre, într-un Acord – ce vizează doar 26 – după veto-ul Marii Britanie.

Ideea penalizării țărilor care încalcă prevederile Tratatului de la Maastricht privind nivelul deficitului bugetar, de maxim 3% din PIB, a aparținut Germaniei și Franței, ea fiind inclusă în “Pactul de Stabilitate și Creștere Economică”, convenit și adoptat la summit-ul UE din iunie 1997. Referitor la acest aspect, în Pact se prevedea că, țările care depășesc într-un an pragul de deficit de 3% din PIB vor fi penalizate cu o “amendă” cuprinsă între 0,1% și 0,5% din PIB, ce va fi ținută drept “gaj” de soluționare la dispoziția Comisiei Europene. Dacă în anul imediat următor, țara respectivă nu face eforturi de reducere a deficitului bugetar sub 3% din PIB, “amenda” respectivă devine “ban comunitar”, putând fi utilizat în finanțările europene. Atunci penalitățile erau impuse numai dacă țările membre votau acest lucru. Ironia soartei face ca, în 2003, Germania și Franța să fie penalizate, ca urmare a depășirii, timp de doi ani consecutiv, a pragului de 3% din PIB, ceea ce a dat naștere la proteste masive din partea guvernelor respective. În susținerea acestora a intervenit și Președintele (de atunci) al Comisiei Europene, Romano Prodi, care a afirmat public că prevederea Pactului comunitar de sancționare în acest sens este o “stupiditate”. După acest episod, până în toamna anului 2010, această posibilitate de penalizare a țărilor cu “deficit excesiv” nu a mai fost luată în considerare, pragul de 3% din PIB fiind solicitat numai țărilor ce vor să adere la Zona euro.

Criza economică și financiară din 2008-2009 a readus din nou în dezbateră pragul de deficit bugetar de 3% din PIB, stabilit prin Tratatul de la Maastricht (1992) și Pactul de Stabilitate și Creștere (1997), pe care țările membre ale Zonei euro și cele care vor adera trebuie să îl respecte, ținând seama de necesitatea sporirii cheltuielilor bugetare și relaxării politicii fiscale în vederea ieșirii din criză. Datele furnizate de EUROSTAT sunt relevante în acest sens, **media deficitului bugetar al Zonei euro** (17 țări) s-a majorat de la **0,7%** din PIB în **2007**, la **2,1%** din PIB în **2008** și la peste **6%** din PIB în **2008-2009**. Estimările pentru **2011** indică un nivel de **4,1%** din PIB.

La nivelul anilor **2008-2009**, cu excepția Finlandei, Luxemburgului și Estoniei, toate celelalte țări membre au depășit pragul de deficit bugetar de 3% din PIB, *campioane*, în acest sens (negativ), fiind: Grecia în 2009 (15,8% din PIB) și Irlanda în 2010 (31,3% din PIB).

În **2011**, se estimează că Irlanda, cu **10,3%** din PIB, continuă să înregistreze cel mai ridicat deficit bugetar, fiind urmată de (în % din PIB): Grecia (8,9), Cipru (6,7), Spania (6,6), Franța (5,8), Portugalia (5,8), Slovacia (5,8). Singura țară membră a Zonei euro care a înregistrat un ușor excedent bugetar este **Estonia** (0,8% din PIB), iar țările care s-au situat sub pragul de deficit de 3% din PIB sunt: Germania (1,3), Finlanda(1,0), Luxemburg (0,6) și Malta (2,9).

În acest context, ideea de **flexibilitate** a acestui prag de deficit bugetar de 3% din PIB, revine în actualitate în cercurile de specialitate, în sensul că, în perioada de criză sau stagnare economică, țărilor respective să li se permită depășirea acestui prag, fără a fi penalizate.

Ilustrativ, prezentăm mai jos evoluția soldului bugetar al țărilor membre actuale ale Zonei euro din 1999 și până în prezent, potrivit datelor statistice publicate de EUROSTAT.

Tabelul 7: Evoluția soldului bugetar în perioada 1999-2011*

- în procente din PIB -

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 estimări
Zona euro, 17 țări	-1,5	-0,1	-2,0	-2,7	-3,1	-2,9	-2,5	-1,4	-0,7	-2,1	-6,4	-6,2	-4,1
1 Germania	-1,6	1,1	-3,1	-3,8	-4,2	-3,8	-3,3	-1,6	0,2	-0,1	-3,2	-4,3	-1,3
2 Franța	-1,8	-1,5	-1,6	-3,3	-4,1	-3,6	-2,9	-2,3	-2,7	-3,3	-7,5	-7,1	-5,3
3 Italia	-2,0	-0,8	-3,1	-3,1	-3,6	-3,5	-4,4	-3,4	-1,6	-2,7	-5,4	-4,6	-4,0
4 Spania	-1,2	-0,9	-0,5	-0,2	-0,3	-0,1	1,3	2,4	1,9	-4,5	-11,2	-9,3	-6,6
5 Olanda	0,4	2,0	-0,2	-2,1	-3,1	-1,7	-0,3	0,5	0,2	0,5	-5,6	-5,1	-4,3
6 Belgia	-0,6	0	0,4	-0,1	-0,1	-0,3	-2,7	0,1	-0,3	-1,3	-5,8	-4,1	-3,6
7 Austria	-2,3	-1,7	0	-0,7	-1,5	-4,4	-1,7	-1,5	-0,9	-0,9	-4,1	-4,4	-3,4
8 Finlanda	1,6	6,8	5,0	4,0	2,4	2,3	2,7	4,0	5,3	4,3	-2,5	-2,5	-1,0
9 Grecia	-3,1	-3,7	-4,5	-4,8	-5,7	-7,6	-5,5	-5,7	-6,5	-9,8	-15,8	-10,6	-8,9
10 Portugalia	-2,7	-2,9	-4,3	-2,9	-3,0	-3,4	-5,9	-4,1	-3,1	-3,6	-10,1	-9,8	-5,8
11 Slovacia	-7,4	-12,3	-6,5	-8,2	-2,8	-2,4	-2,8	-3,2	-1,8	-2,1	-8,0	-2,7	-5,8
12 Irlanda	2,7	4,7	0,9	-0,4	0,4	1,4	1,7	2,9	0,1	-7,3	-14,2	-31,3	-10,3
13 Slovenia	-3,0	-3,7	-4,0	-2,4	-2,7	-2,3	-1,5	-1,4	0	-1,9	-6,1	-5,8	-5,7
14 Estonia	-3,5	-0,2	-0,1	0,3	1,7	1,6	1,6	2,5	2,4	-2,9	-2,0	0,2	0,8
15 Cipru	-4,3	-2,3	-2,2	-4,4	-6,6	-4,1	-2,4	-1,2	3,5	0,9	-6,1	-5,3	-6,7
16 Luxemburg	3,4	6,0	6,1	2,1	0,5	-1,1	0	1,4	3,7	3,0	-0,9	-1,1	-0,6
17 Malta	-7,7	-5,8	-6,4	-5,8	-9,2	-4,7	-2,9	-2,8	-2,4	-4,6	-3,7	-3,6	-2,9

* Datele includ și evoluția soldului bugetar al țărilor care au aderat la Zona euro, după anul 1999: Grecia - 2001, Slovenia - 2007, Cipru, Malta - 2008, Slovacia - 2009 și Estonia - 2011.

Sursa: EUROSTAT (2011)